Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Beroaldi libellus quo septem sapientium: Sententiae Discutiuntur

Beroaldo, Filippo

[Parisius], [1509]

urn:nbn:de:bsz:31-296532

Visual Library

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

K. S.

(51)

42 A 1932, 13 RH

1977

Landesbibliothek Karlsruhe

AN 789
AN 790
AN 791
AN 792
AN 793
AN 794
AN 795

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

Philippi Beroaldi
libellus quo ſeptem ſapientium:
Sententiæ Diſcu
tiuntur

Venditur in vico Sancti Jacobi in inter
ſignio diui Martini

Ad Clariſſimũ Ioannem Vartim bergenſem ſcolaſticum Boenum Philippi Beroaldi bononienſis Epiſtola.

MVlta me amabiliſſime mi Ioannes vt tibi libellũ hunc no-
minatim dedicē hortāt & inuitant. Tua erga me mihi per

Laus Io-hannis.

ſpectiſſima beniuolentia/Mirus ſtudiorum amor Genuina ꝓbi
tas/hylaris comitas/Mores defecati. Que ſunt vera hominis
honeſtamēta. ad hæc Nobilitas familiæ Vartimbergēſis apud
Bœmos honoratiſſimæ: quæ Arcto cognatiōis nexu copulatur
cum illuſtriſſimis pricipibus Roſenſibus: quibus Affinem eſſe &
neceſſarium maximus eſt honos: quos ego ſumma cũ reueren-
tia diligo/quorũq; beniuolētia cum primis glorior: hortamen-
tũ quoq; nō minimũ fuit meũ illud ſolēne. Quo nobilibus ſcho-
laſticis trāſmōtanis hoc genus libellos nũcupati dicare cōſueui
Imprimis vero aũt vellit tua illa: q̄ i me per liberaliter es vſus
munificētia q̄ effectũ ē/vt cũ p̄ceptori diſcipulꝰ debere cōſueue
rit. Ego tibi diſcipulo doctor plurimũ debere me ꝓfitear. Vitiũ
aũt igratitudinis q̄ tetrũ/q̄q; i amabile ſit/hō nemo non nouit.

Cōtra ingratos.

Sapiētis viri verbũ ē/igratus ne ſis: Perſæ i igratos ſeueriſſime
aīaduertũt: Apud athenienſes aduerſus īgratos. Actio cōſtitu-
ta eſt. Igit̄ ne malũ nomē ſim: Ne igratũ agam: quo i vitio nichil

Malũ nomen.

mali nō ieſt: Tibi peculiariter dono/dicoq; opuſculũ hoc quātu
lũcũq; ē: & pro argentaria liberalitate chartariā/remuneratio-
nē repēdo ac repono: Quæ tn̄ talis ē: vt apud igenuos virtutiſq;
cultores: qualis es tu: Auro gratior eē & ſoleat/& debeat: Te ro
go vt id q̄cq̄d ē ex chartacea ſupellectile nr̄a de prōptũ hilaro
vultu: & obuijs vt aiũt manibus excipias: vt poſt ſāctiores iuris
pōtificij paginas: poſtebibitam ſeriæ lucernæ fuliginē: ſumas in
manũ libellũ hũc nō minus varietate rerũ. q̄ breuitate expetibi

Philoſophia parenetice.

lem. Philoſophica eſt incude formatus: & ex illius philoſophiæ
ſecretarijs. Erutus: quā græci pareneticen: Noſtri p̄ceptiuā ap-

Heptalogos.

pellant. Titulus eſt heptalogos. Ex græca ſcilicet feſtiuitate;
Quod ſi latinā iſcriptionem mauis: ſeptem ſapientes iſcribito
Sed q̄d nugis hiſce meis lenoſcinor: cũ tu libellos id genus libē

Amicitię ꝓborũ expetendę.

tiſſime lectites/ſine fine lecturias cũ mei nominis meæq; quātu-
lacũq; ē eruditiōis Amator. Laudator Admirator ſemper exti-
teris. Ego vero amicitias proborũ/inter quos ipſe ſolendēſcis
ſitienter expeto, diligenter colo. perēniter ſeruo. Vale.

PHILIPPI BEROALDI HEPTALOGOS. SIVE SEPTEM SAPIENTES.

Magnum miraculum eſt homo Viri ornatiſſimi: Maximum miraculum eſt ſapiens homo: qui ad beate viuendum ſeipſo contentus eſt: qui ſupra fortunam collocatus, inſtar liquidi cæli imperturbatus defecatuſq; degit. Cuius ſerenitatem nulla tempeſtas obducit Cui cum deo virtute conciliante cognatio ē: qui vt celeberrimi cōditores dixere Eſt mortalis quidā deus Et cō raritas ipa cōciliet rebus Admiratione: Tā raro hoīem ſapiētē videre Cōtingit: vt ſepius nullā peperiſſe arbitretur Arpias orator q̄ fuiſſe ſapiētē Antiq̄tas multos quidē multiiugis virtutibus p̄cellentes p̄dicat Sed ex his ſeptē tantum ſapientum noīe cēſētur Adeo ex infinitis milibus mortalium rari. Extitere digni tanto cognomine. Nec hi quidē ipſi qui nominati ſunt vt inquit M. Tullius ſapientes fuerunt Sed ſimilitudinē quandam gerebāt ſpeciēq; ſapientum Horū ſētentiæ quedam catholicæ circūferuntur que nō tā hoīm q̄ oraculorum ſunt exiſtimandæ. Quid enim aliud eſt oraculū q̄ voluntas ſentētiaq; diuina hoīs ore enunciata. Et quos tandē Antiſtites ſanctiores inuenire ſibi diuinitas potuit q̄ Solonem Thalem Chilonē reliquoſq; ī ſapientum albo conſcriptos, per quos humano generi p̄cepta ſaluberrima traderentur. Qui verborum parci Rerū fecūdi bracteata dicta nō parū multa ſententialiter protulere Quę breui periodo concluſa latiſſimā continent explicationē Inſtar legū quarū ſcriptū anguſtū eſt interpretatio diffuſa Ex his ego hodierno die ſingula ſingulorū apophthegmata delegi quæ i hoc frequētiſſimo auditorio cetuq; virorū celeberrimo explicarem. Quæ inter cetera ſunt illuſtriora & magis famigerata quibus nihil ſanctius doctius conducibilius excogitari poſſe cōtēderim. Eccleſiaſtici concionatores multa quidē ſalubriter pro pulpitis pro tribunalibus In propatulo in delubris religioſiſſimis p̄cipere cōſueuerūt Sed nihil ē in ſermonibns illorū p̄lixis clamoſiſq; ſeptem ſapientū Ethnicorū breuibus ſententiis p̄ferendum ne dicam comparandū Quod idē vas vbi perorauero ſenſuros eſſe nil ambigo Cunctoſq; in ſententiā meā non tam pedibus q̄ animis ituros aſſeuerāter affirmo Itaq; dū ſeptena ſeptēuiratus decreta a nobis ediſſerūtur vos quæſo diligenter attendite. Hodierna hec oratio ad duas metas dirigetur vtilitatē & voluptatē.

Sētentia mercurii

Sapiens deus mortalis

Pauci cognomine ſapientis digni extitere.

oraculū i quid.

Laus ſeptē ſepientum artificioſa

ad metas vtilitatis&vo luptatis. Dictum. polionis

Vtilitas fructũ animis voluptas delectationẽ auribus ſuppeditabit. Initiũ aũt hic auſpicabimur nõ ex ſcripto ꝓnũciãtes ſed ꝓut res ſuppetẽt/ Ita verba rebus accõmodãtes. Male ei vt decenter inqt Aſinius pollio verbis eueniat: ſi rẽ non ſubſequũtur.

ſuper ſeptennario numero. notabilia.

Septenarius numerus quẽ græci modo hebdomada modo heptada appellãt virtutibus poteſtatibuſq; ĩnumeris p̃ditus eẽ tradit̃ de quo nõnulla carpti libaſſe ab re: quã molior nõ fuerit alienũ. Et illd̉ ĩprimis: qd̉ is numerus ſeptẽ ĩ cælo facit ſtellas: quas græco vocabulo planetas vocamus: quaſi erraticas: nigidius errones appellat. Septẽ ĩ tauro vergiliæ. Septẽ in polo arctico triones ſũt. Septẽ circuli circũ axis lõgitudinẽ. In zodiaco quoq; potẽtia ſeptenarij potẽtiſſima. Nãq; ſolſticiũ a bruma/æquinoctiũ ab æquinoctio fiunt ſeptimis ſignis.

Quattuor mũdi cardines

Et cum ingenituris quattuor ſint mũdi cardines vt docet firmicus maternus: medium cæli/imũ cæli/ortus horoſcopi & occaſus. Omnes hii ſeptẽnario numero & diametrali radiatione ſeſe viciſſim cõtuẽtur. Quinetiã ſeptimus cõſpectus q fit a ſeptimo zodio hoc eſt ſigno pleniſſimus potẽtiſſimuſq; habet̃: q vt auctor ẽ cẽſorinus quoſdã iã maturos infãtes educit ĩ lucẽ qui græce. ἑπταμηνοι. latie ſeptimeſtres appellãtur: quia ſeptimo mẽſe naſcuntur Añ quẽ neq; maſculus neq; femia ſalubriter naſci poteſt.

Septimeſtres

Ab homines quoq; gignendos cõformãdoſq; vis numeti ſeptenarii pertinet vt. M. Varro. Gellius. Macrobius ceteriq; clariſſimi conditores ꝓdidere Nã cũ in vterũ mulieris genitale ſemen datum ẽ primis ſeptẽ diebus cõglobatur coagulaturq; fitq; ad capiẽdã figurã idoneã Egreſſos quoq; ex vtero materno numerus ſeptẽnarius ſuſcipit ac comitat̃. poſt partũ an victurus ſit infans ſeptima hora decernit A ſeptimo die nomina inantibus ĩponunt̃ Tãq̃ ſaluti puerili Tũc primũ fidẽdũ ſit vt docet Ariſtoteles ĩ ſeptimo de animalibus plurimis ãte diẽ ſeptimũ pereũtibus Poſt ſeptimũ mẽſem fiũt dẽtitiones ĩcipiũtq; dẽtes mãdibulis emergere poſt ãnos ſeptẽ primi dẽtes cadũt. Aliis ad cibũ ſolidum ſubnaſcẽtibus atq; ſuccedaneis Septio quoq; ãno plene abſoẽuit̃ integritas loq̃ndi. vnde & ſeptẽ vocales apud grecos id vſu ſũt. licet q̃nq; pro ſeptem latinitas tantũ vſurpauerit Annis vero bis ſeptẽnis pueri pubeſũt fitq; initiũ generatiõis qd̉ &. Albertus magnus memorat in octauo de aĩalibus. annis ter ſeptenis genitura fit pollẽs atq; robuſta & vt inquit plinius noſter Creſcit hõ in lõgitudinẽ. quarta annorũ hebdomade in latũ quoq;

dẽtitiões

Septẽ vocales

albertus magnus

ſitcreſcēdi modus q̄nta oē viriū & roboris cōpletur augmentū In ſeptimo ānorū ſeptenario vt ſaltuatim de currā ſūmatimq̧ delibē prudētia & lingua cōſumat: vt refert Ariſtoteles in ſeptimo politicorū: & vt ānotāt eruditi ſeptē ſepties multiplicati faciunt ætatē: quæ ꝓprie perfecta habetur & dicitur: Cum vero decas heptadi iungitur ideſt decies ſeptemāni Cōputātur: qui ſeptuaginta ſunt: hæc a phyſicis creditur meta viuēdi Et hoc vitæ humanæ perfectū ſpatiū terminatur. Q̄d' q̄ſq̄s exceſſerit ab oī officio vacuus vt iqt ſcitiſſime Macrobius: ſoli exercitio ſapiētiæ vacat Et oēm vſum ſui in ſuadendo habet: Aliorū numerūvacatione reuerēdus. Preterea medici autumāt i hominibus venas vel potius artirias nūero moueri ſeptēnario: diſcrimina Et iā periculorum in morbis maior vi fieri putāt diebus ſeptimis: eoſq̧ maxime obſeruant: quos κριτικουσ ηκρισιμουσ Id eſt iudiciales appellāt. propterea ꝙ vt interpretatur. Cornel. Celſus tunc de egris iudicatur: Hippocrates ſeptimū quāque diēvt efficaciſſimū apꝑhēdit: liber Galieni ē de diebus Creticis ſiue criticis quo ſeptimū diē. diebus oībus iudicialibus antecellere tradit potētia & nobilitate. Verū vt dies in morbis ſeptimi maxie Criſimi id eſt iudicatorij ſunt: ſiue vt elegantius loquar decretorii Ita per oēm vitā ſeptimus q̄ſq̄ ānus periculoſus Et velut Criſimos ē. Q uē ſcriptores climaſtericū q̄ſi ſcalariū ſiue ſcāſilē nominitāt. Sed ex his genethliaci difficillimos periculoſiſſimoſq̧ Climacteras duos prodidere Annū ſcilicet vndequinquageſimum quē cōplent Anni ſepties ſeptē: & annū ſexageſimū tertiū. quē hebdomades nouē cōficiūt: q ab egiptiis Androclas dictus ē: ex eo q̄d' oēm viri ſubſtātiā frangat atq̧ debilitet: Cuius mētionē facit & firmicus maternus in tertio matheſeos: Et oli diuus Auguſtius epiſtola quadā gaudiū animi teſtatus eſt ꝙ terciū & ſexageſimū ānūeuaſiſſet cōmunē ſeniorū omniū ꝑter hæc ſummus modus adoleſcēdi humani corporis eſt ſeptē pedum Et q̄bus inedia mori decretū eſt ſeptimo demū die moriūtur. Adde ꝙ ſeptē fuerūt ſpectacula in orbe terrarū mirāda. ꝙ ſeptē curricula ludorū circēſiū ſolēnia. ꝙ ſeptē duces ad oppugnādas thebas ꝑfecti. Et vt hæc tā lōgo repetita pricipio Ad rē noſtrā accōmodētur. Septē ſapiētes græciæ famigerati extitere. quibus nomē iſtud dedit ſuperior ætas. vt auſonii verbis vtar: nec ſecuta ſuſtulit quorū nomina ſunt hęc: Solon Atticus, Chilon lacedemonius, Cleobulus Lindius; Thales mileſius, Bias prieneus

ariſtoteles

Meta viuendi.

Cretici dies.

Hippocrates

galienus

Dies decretorii.

climacterici anni.

androclas.

modus adoleſcendi humani corporis ſeptē

curricula

nomina. ſeptē ſapētium.

Pittacus mitheleneus:periãder Corinthius. Hij nõ parum mul
ta ſapiẽter & ſalubriter pcepere publicæ mortalium vtilitati p
ſpicientes. Ex quorũ theſauris totidẽ aureas ſentẽtias quot ipſi

Solon no
motheta

ſũt Sapiẽtes hodierno die promemus orſi a Salone nomothe
ta:hoc eſt legũ cõditore clariſſimo ſapientiſſimoq;. Cui vt inqt
Auſonius Fama ſeptem ſapientium palmam dedit

Eſt igit Solonis iſta ſentẽtia:ac ſalutare documentũ τελοσ
ορᾳν μακρου βιου hoc eſt ſpectare vitæ iubeo cũctos termi=
nũ id Creſo regi dictum oẽs homines ſibi dictum putent:iubet

Sẽtentia
Solonis
Ouidius

Solũ ſpectãdũ eſſe finem vitæ:& ex eo beatos aut miſeros mor
tales dicẽdos. Tãq̃ ante ſupremũ diẽ beatus nemo dici merito
poſſit. Sentẽtiæ Solonis ſubſcribit Ouidius illis verſibus vulga=
tiſſimis. Sed ſcilicet vltima ſẽper expectãda dies homini eſt di=
ciq; beatus ante obitum nemo ſupremaq; funera debet Ita ẽ p
fecto vt inquit veriſſime Plinius Alius de alio iudicat dies: ſup=
mus de omnibus: ideoq; nulli credẽdum eſt : & ſi verum facere
iudiciũ volumus ac repudiata omni fortunæ Ambitione decer

Plinius
in ſcriptõ
ex menip
pæis ſaty
ris. N.
varronis

nere mortaliũ nemo dicẽdus eſt felix. Tu qui robore corporis
& valitudine proſperrima te beatũ ducis reſpice vitæ terminũ
neſcis qd veſper ſerus Vehat Nãq; febricula. vulnuſculũ vipere
denticulus:vlcuſculum poſſunt vel milonis vires:vel iunij valẽ=
tis lacertos:vel ruſtelli. Romani herculis Robur ſubneruare &
vnius dieculæ ſpatio omnẽ qua prius fidebas fortitudinẽ de po
pulari. Qui tãtulo caſu extingui potes: Et ſicut Anacreon Aci=
no vuæ paſſæ ſtrangulari:Sicut Fabius ſenator in lactis hauſtu
vno pilo ſuffocari. Scito nihil fragilius homine eſſe:nihil imbe
cillius:Tu qui latifundia ingẽtia poſſides & diuitiarũ opulẽtiis
ſuffarcinatus in cedis oſtẽtator inſolens. & iactanticulus ſpecta

Spectavi
tæ termi=
num.
Acino v=
uæ ſtran
gulatu s
Anacreõ
Seneca.
ex beatiſ

vitæ exitum. Scito bona fortunæ mobilia eſſe: fluxa inſtabilia:
quæ prout repente dantur:ſic etiam repente adimũtur Cogita
multos te ipſo longe opulentiores aquã & panem emẽdicaſſe:
& vt Senece verbis vtar locuples es nũqd ditior Pompeio? Cui
defuit panis & aqua:q fame & ſiti periit Tu qui fortunæ alũmũ
immo partum te eſſe exiſtimas:qui pricipatu & opibus polles
Cui ex animi ſententia cuncta proſperrime ſuccedũt :finẽ vitæ
repicito. Cogita qd quiuis beatus verſa fortunæ rota Ante ve=
ſperã poteſt eſſe miſſerrimus Cogita multos in medio curſu flo
rentium gloriarum fuiſſe peſſundatos. Et a ſummo culmine di
gnitatis excuſſos. Ex beatis vt vulgo credebãtur factos repẽte

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

miſerimos.p̄ſto ſunt innumera felicitatis fluxæ & fortunæ va-
riantis exempla. Ex quibus duo.aut ſummum tria ad preſens
rettuliſſe ſuffecerit.
Dionyſius Syracuſanus gentium quondam terror regno deuo
lutus Corinthi ludum litterarium exercuit ſeq; eo artificio ſuſtē
tauit.filius perſei macedonū regis artem Ferrariam obqueren
dum docuit victum Verum ne lōgum faciam Creſi lydorum. Re
gis opulentiſſimi hiſtoriam breuiter ſummatimq; percurram:
Ad hod negocium ꝓpe peculiariter pertinētē.Solon decēnali
illa peregrinatiōe cum ſardis ad creſum perueniſſet hoſpitalit
in regiam exceptus eſt Et cum iuſſit creſi oēs theſauri omniſq;
regia ſuppellex eius oculis Cōtemplāda preberentur Et cū ipe
rex omni ornatu precioſiſſimo ſeſe excoluiſſet ſublimiq; ſolio
cultiſſimus ſediſſet ferunt interrogatam Solonē et quod formo
ſius vnq̄ ſpectaculum vidiſſet Reſpondiſſe. Gallos gallinaceos
phaſianos atq; pauones ſe vidiſſe.naturali enim eos flore & ine
narrabili formoſitate veſtiri.preterea quod facit ad cauſam.cre
ſus Solonem percontatus eſt quē hoīm beatiſſimum vel vt qui
dam tradunt quem hominem ſe ipſo beatiorem vidiſſet. Tum
Solon citra aſſentationem omnem:tellum municipem ſuū ſe vi
diſſe reſpondit docens tellum optimū virū fuiſſe filioſq; ac ne-
potes ꝓbatiſſimos habuiſſe qui cum integerrime ſanctiſſimeq;
vixiſſet:& hoc eui quod longiſſimū mortales degūt feliciter tra
duxiſſet:pugnans ſtrenue pro patria hoſte in fugam verſo mor
tem pulcherrimā oppetierat Iterū creſo ſciſcitante quē nā ſecun
dū a tello beatiſſimū vidiſſet cleobē inquit & Vitonē qui cū dies
feſtus iunonis apud argiuos foret oporteretq; matrē illorū ad
ſolēne ſacrificiū curru vehi morarētq; iumēta:tūc ipſi iugū ſub
eūtes & vicariā boū operā obeūtes in fanū mr̄em aduexerūt oī
bus tātā pietatē laude celebrātibus Tūc mr̄ p̄cata deū dicit vt il
lis p̄miū daret ꝓ pietate qd̄ maximū hoī dari poſſe adeo poſt
hāc p̄cationē epulati cū parēte adoleſcētes.cū ſōno ſe dediſſēt
nō ſunt āplius Excitati iuuētutiq; ſunt mane mortui:optimo ge
ner̄ mortis defūcti Tūc.creſus idignabūdus cōturbatuſq; adeo
ne inq̄t Solō tibi ꝓ nulla.cōtēnit nr̄a felicitas vt ne priuatis q̄
de viris nos æq parandos ducas. Et ſolō cuius ingeniū minime
erat adulatōibus accōmodatū o!.creſe inq̄t calamitoſus eſt hō
neq; añ obitū btūs eſt dicendus.cū viuētis felicitas vt certātis vi
ctoria iſtabilis icertaq; ſit Et oīs rei oportet iſpicere exitū quo ſit

animæ.
miſerri-
mi.
dionyſi-
ex rege.
rhetor.
creſi hi-
ſtoria.
Tellus a
theniēſis
cleobis.
biton.
Quē dil.
amāt mo
rituriuue
nis.

euaſura quoniã multos deus ꝗbus fortuna ſubſcripſerat arriſe
ratq; pauliſper radicitus euertit Hec cũ Solon prope diuinitus
diſſeruiſſet dimittitur ꝓ indocto deſpectiſſimoq; ꝙ bonis p̄ſen
tibus p̄termiſſis iuberet ſpectãdum vitæ terminũ. Sed q vera ſo
ret Solonis ſentẽtia euentus oſtendit Nãq; haud ita multo poſt
Creſus cũ Cyro perſarũ rege depugnãs p̄lio ſuperat̃ Capit̃q; at
q; icẽdio deſtinatus piræ flagrãti ſupponit̃ Tũc cũ mẽtẽ ſubiiſſet

exclamatio Creſi.

Solõis recordatio dictitãtis ex viuentibus beatũ eſſe neminem
Ter ingẽti Sono exclamauit o Solon ſolon: q interrogatus quã
ciendi ſolõis cauſam haberet ſeriẽ per oẽm cũcta Cyro ediſſerit
miſerat̃ ille vimq; fortunæ vidẽs cũ ſe quoq; hominẽ eſſe noſce
ret laudat Solonẽ Creſum in amicis habet: quẽ ſecum iubet reli
quũ qđ eſſet vitæ deger̃ ita viſus eſt Solon eadẽ orone Alterum
ſeruaſſe ex regibus cautiorẽ & prudẽtiorẽ alterũ reddidiſſe hæc
ex herodoto Plutarcho Laertio Luciano. Auſonio. M. Tullio ce
teris hinc exiit illud ſatyrici poetæ. Et creſum quẽ vox facunda
Solonis reſpicer̃ extremæ iuſſit ſpatia vltima vitæ. ſecundũ hãc

beatitas soceri Vincentii paleoti

Solonis ſentẽtiã videt̃ dici poſſe beatus clariſſimus iuris cõſul
torũ & legalis doctrinæ theſaurus ſocer meus Vincẽtius Paleo
tus. nunq̃ a me ſine honoris p̄fatione nominãdus: qui animi do
tibus cultiſſimus diu iter legales ꝓfeſſores obtinuit in hoc gym
naſio primatũ ſtar̃ aũt in faſtigio eẽ ſummi ſubſellii virũ q̃ dul
ce q̃ iucundũ ſit ſciunt illi q eminẽt. quibus datũ ẽ in doctrinarũ
arce cõſiſter̃. idẽ diuitias bono mõ partas reliquit luculẽtas qua
les inter felicitatis munera numerat Plato & metellus expetiuit

Domus iuriſconſulti oraculum ciuitatis

Domus vero iuriſcõſulti cũ ſit totius oraculũ ciuitatis. Ianua &
veſtibulũ ſoceri mei perinde ac alterius Mutii ſceuolę Maxima
quotidie frequẽtia cõſultorũ ac ſummorũ hominũ ſplẽdore ce
lebrabat̃ p̃cipi aũt placuiſſe cũ maxime laus ſit ſummuſq; ho
nos ſocer meus illuſtriſſimo principi noſtro Io: Bentiuolo adeo
carus adeo iucũdus fuit vt ſine illo cenar̃ iucunde non poſſet vt
edulia oĩa ſine illius cõdimentis inſulſa ingratiq; ſaporis eſſe vi
derent̃ erat enĩ fabulator elegantiſſimus: ac fandi dulciſſimus q̃

cõuictor principal̃. Vir oim. horarũ.

cũcta principalis mẽtis nubila dictorũ tẽpeſtiuitate diſcuderet
& facetoſa vrbanitate exhilararet: qui merito vir oĩm horarũ di
ci poterat. id qđ de aſinio pollione ſeriis lociſq; accõmodato
dictũ ẽ Ad hec cũ oĩs beatitas ſine ſobole mãca ſit & mutila vt
auctor eſt Ariſtoteles ĩ p̃io ethicorũ: ex hac quoq; parte ſocer
meus felix cenſeri p̃t q̃ cũ ex duabus vxoribus primariis femi

lib eros ſex &tringinta ſuſceperit vndeci ſuperſtites reliq̄t & cū
met a viuēdi hoi eſſe dicat Annus ſeptuageſimus:cūq; felicita s
ſit in felicitate mori ipſe hūc terminū trāſcēdēs ānos ipleuit tres
&ſeptuaginta ſenioq; beatiſſimo atq; honoratiſſimo degēs nu
perrie deceſſit Alui ꝓfluuio qd̓ genus mortis ſane leniſſimū eſt
quo &maximi romanorū iperatores obiere aceſſit &hic quoq;
cumulus cōſumēdæ hoīs felicitati: vt feretrū ſubierint filii octo
piētiſſimi vt paternū cadauer In edem diui iacobi ad ſepulchrū
vſq; humeris hora veſpertina ex ritu priſcorū deportauerit Mi
niſterio veſpillonū ac ſandapilariorū laudabiliter fungētes qd̓
vni metello macedonico cōtigiſſe inter rara felicitatis humanę
Exēpla memoratur Libuit ex amoris affectu qui potētiſſimus ē
quo ſocer genero parētis loco eſt:in hoc diuerticulū nō minus
fauorabiliter q̄ tempeſtiuiter excurrere vt quē viuētē reuerenter
colui pieq; dilexi eundē defunctum ꝑ virili parte cōmmendem
poſteritati:quāq̄ viuit vigetq; fama doctrinarum :florent atq; ī
manibns habentur conſultiſſima ipſius reſponſa·Sed cū ad mē
tionē defunctorū teſtemur vt inquit. Plinius memoriam eorū a
nobis non ſollicitari:Iam ad ꝓpoſitum redeamus. Vltra mun
danum. Deum ꝑcantes vt manibus ſoceri tribuat certum in cæ
lo locum vbi beati ſempiterno æuo perfruantur:vt ita inter im
mortales beatiſſime agat . ſicut inter mortales feliciſſime vixit
Ariſtoteles in prio Ethicorū Solonis hāc de ſpectādo vitæ fine
ſentētiā reprobat repercutitq;vt abſurdā q̄ beatos viuētes dici
debere autumat nō defūctos cū felicitas operatio q̄dā ſit ſolōis ſentētię.
&ille ſētētiæ ſūt Rege cū prius didiceris regi Rōem vt ducē ſeq= ſolonis.
re Nolito malis cōgredi Deos venerarē:parētes reuerere:leges.
Aranearū telis ſimilimas eē dicebat vt eni illas īfirmiora aīalia
tenerē valētiora trāſmittere Ita his hūiles &pauperes cōſtrigi di Leges a
uites&ꝑpotētes nō alligari Quidam hoc Anacharſi attribuunt raneis ſi=
Idē eos q apd̓ pricipē plurimū pollerēt eſſētq; maxime fauora miles
biles calculis ratiocinatorū comparare ſolebat Nāq; vt illi īter Attende
dū:maximū numerū īterdū minimū deſignāt. Ita & illos prout compa=
principibus libitum fuerit aliqñ illuſtres & inclytos haberi Ali ratiōē.
quando obſcuros &ignobiles Quandoq; poſſe totum quando
q; minimū Cui conſimile Orōtis Artoxerſis generi. Apophtheg
ma accipimus:ſed iam tempus eſt . vt primo curriculo decur=
ſo lacedemonium curſorem ſpectemus. Quemadmodum
celeritate quadam peculiari ad metam feſtinabundus ꝓperet

Laconibus ſemper breuiloquiū cordi fuit: ꝙ laconiſmon vocant vnde chilon breuiloquus ſic inquit γνωθι σ αυτον. latine dicit noſce te ipſum: ſiue vt interpretatur diuus. Hieronimus ſcito te ipm: hoc chilonis pceptū tā ſalutare eſt: tāq ad cūctos generaliter pertinēs vt i tēplo appollinis delphici litteris aureis cōſecratū merito fuerit vt & ipi deo aſcribatur: qui cōſulenti ab btitatē quo itinere perueniret ſi te inquit cognoueris. Ignorātia eni ſui vt iquit plato volumine de legibus tertio perniti oſa ē Plautus in pſeudo ait in foro vix decimus quiſq eſt: qui ipſius ſeſe nouerita: deo pauci ſunt qui nouerint ſemetipſos. Nos igitur in preſentia fecerimus operæprecium ſi curioſe Trutinabimur atq diſpiciemus: quemadmodum homo ſeipſum noſcat. Cuius ſententiæ intellectus atq interpretatio latiſſime diffunditur Et ad res prope ſexcentas appoſita eſt

Laconiſmos

Noſce te ipſum

Ignoratio ſui perniciosa.

Solomon in cāticorum ad animam quaſi ad mulierem ſub cōminatiōe loquens dicit Niſi cognoueris temetipſam o pulchra inter mulieres Admonetur anima. Ex Solomonis precepto vt noſcat ſemetipſam vt impleat: Chilonis oraculum. γνωθι σαυτον. noſce te ipſū: dicitur aūt anima q eſt homo verus & homo interior ab eccleſiaſticis ſcriptoribus nuncupatur Agnitionē ſui capere ſi itelligit qd ſit & qualiter moneatur. ideſt quid in ſubſtātia qd in affectibus habeat. vtrū ſit ſanguis vt zeno credidit An ſpiritus vt Hippocrates vtrū ignis vel hipparchus: an aer ut anaximenes. An enthelechia vt. Ariſtoteles. An eſſentia αυτοκινητοσ. ideſt ſeipſū mouens vt. Plato vtrū facta ſit: an omnino a nullo ſit facta & ſi facta: quō facta vtrū per traducē ſeminis corporalis vt origo eius pariter cū origine corporis. Traducatur quod ſentit Tertulianus: & idem ſenſiſſe lactantiū autumat Ruffinus An perfecta extriſecus veniēs parato iā & formato intrauterū genitalē corpore induatur. Et vtrū nuper creata veniat i corpus An prius & olim facta ob aliquā cām ad corpus ſumēdū venire exiſtimetur: quod credidit Origenes Adamantius ignorat enim quæ ſit natura Animai. vt inquit Lucretius. Et vt auctor eſt lactantius nondū inter philoſophos Cōuenit qd ſit aia nec vnq fortaſſe conueniet. Itē homo cognoſcit ſemetipſum qd diſquirit an mortalis ſit. & vna cū corpore intereat vt epicurei perſuaſiſſimū habuerūt & saducei Exiſtimabant. An inmortalis vt oim nobiliū philoſophorū ſcholæ conclamat: nūaliud poſt mortem corpus aſſūat. quod pythagoras aſſerit &

cāticorū primo.

Interior. homo animi

Varia de anima.

Ignorat natura.

pythagorici dogmatis aſſertores affirmāt: apud quos paligeneſia id eſt regeneratio & metēpſicoſis hoc ē trāſanimatio celebrantur. Præterea cognoſcit ſe ipſum homo quādo noſcit quæ agenda ſint quæ cauenda: quid ſibi deſit qd habundet qd emēdandum vt vituperabile/quod ſeruandum ſit vt laudabile. M. Tullius in prima Thuſculana preceptū iquit apollinis quo monet vt ſe quiſq; noſcat: non precepit vt membra noſtra/ſtatura figurāq; noſcamus neq; nos corpora ſumus: ſed cum dicit noſce te hoc dicit noſce animum tuum. Nam corpus quaſi vas eſt animi aut aliquod receptaculum ab animo tuo quicqd agitur/id agitur a te. Item in epiſtola ad quintū fratrem illud Υνωθι σαυτον: noli putare ad arrogantiā minuendam ſolum eſſe dictū verum etiam vt bona noſtra norimus. Itē in quinto de finibus bonorū: Iubet nos pythius Appollo noſcere noſmetipſos Cognitio autē hæc eſt vna/vt vim noſtri corporis animiq; norimus: ſequamur que eā vitam quæ rebus ipſis perfruatur Plato in charmide præceptum hoc interpretatur noſce te ipſum id eſt temperate viue tanquam ſe ipſum cognoſcere temperantia quædam ſit. Et ita homines templū ingredientes ſingulari hac ſentētia deus alloquitur/nihil aliud pcipiens quā viuere tēperāter. Præterea illud Υνωθι σαυτον illum habet intellectū vt norit qſq; qd ſe potiſſimū deceat: qd ad oēm ſexū/ad cōditiones omnis hominū referri pōt. Tu q princeps es/cuius nutu cūcta geruntur noſce te ipſum. Cogita te eſſe ποιμενα λαων hoc eſt paſtorem populorū: cuius tutelæ ſalus ſubditorū comiſſa ē Noſcito Priceps te eſſe animam ciuitatis: illam corpus tuū. Te omni indulgentia fouere oportere ciues tuos & rei pu. magis q̄ priuate cōſulere. Vt gubernatori curſus ſecūdus/medio ſalus/iperatori victoria/ſic principi & reipub. moderatori beata ciuiū vita ppoſita ē vt opibus firma copiis locuples virtute hōeſta ſit Oli legati ſcytharū Alexādro magno dixerūt: ſi deus es tribuere mortalibus bñficia debes/nō ſua eripere Sin aūt hō es id dq es ſēper eē te cogita ſtultū eſt eorū meminiſſe ppter q̄ tui obliuiſceris Tu q magiſtratus es noſce te ipſū itellige te gerere perſonā ciuitatis debere. Et iura fidei tuæ eē cōmiſſa. Tu ſcolaſtice q legū: q pōtificij iuris/q̄ philoſophiæ q medicinæ q eloquētie es cādidatus: ſcito te ipſū/noſce te itus & icute vt dicit: igeniū tuū ſolerter itroſpice: & vide Cui diſciplinæ ſis idoneus. Nam vt ſci te precipit Oratius, Tu nihil inuita dices faciesq; Minerua id eſt

Palingeneſia Nempſychoſis
Attende ciceronis interpretationē. ſuper noſce te ipſū
Corpus vas animi.
Alia eiuſdē ci. interptatio
cicero: itē iterptatur.
Noſce te ipſum. aliū ſēſū affert.
Plato
Priuceps paſtor.
populo Medico ſalus.
ſalus. ppoſita.
Scitū legati ſcytharum.
Scholaſticus norit igeniū ſuum.

aduerſante &repugnante natura:vt interpretatur. M. Tullius:
iſocrates Olim iſocrates ephorũ diſcipulũ a foreſibus cauſis ſubduxit cõ
ephorus ponendis hiſtoriis accõmodatiorẽ ratus. male eni reſpondent
coacta ingenia reluctãte natura irritus eſt labor: Ideoq; vt mo
Seneca. net ſeneca inclinãdum eſt eo quo te vis ingenij refert: hinc pro
bari accipimus Alabãdenſẽ appolloniũ: q cũ mercede doceret
Exẽplũ tñ nõ patiebat̃ eos quos iudicabat nõ poſſe oratores euadere
Apollo= operã apud ſe perdere dimittebatq; & ad quã quẽq; artã puta=
niũ. bat eẽ aptũ ad eã ĩpellere atq; hortari ſolebat. Scriptor in õni
genere doctrinarũ noſcat ſemetipſũ & ingenij ſui vires ãte per
horatius pendat & vt ſalubriter p̃cipit Oratius: qd ferre recuſẽt qd va=
leant humeri diu ſecũ verſet. qua in re dii boni q̃ multi peccant
atq; excutiũt: qui nec ſe ſatis noſcũt nec ſua. Tu qui inhias ho=
dictũ me nores ambis p̃fecturas noſce te & dic tecũ nũqd ſit dignus illis
telli ad faſcibus:ad quos tã ſitiẽter anhelas. Recordare id qd' olim di=
marium. xit metellus mario: quẽ ad cõſulatũ feſtinãtem & ob id miſſio
nem flagitãtẽ monuit ne ſuper fortunã animũ gereret: nõ om=
nia oĩbus cupiẽda eẽ:debere illis res ſuas placere:Opifices/cer
Sutor ne dones/norint ſemetipſos: meminerint tenere ſe intra pelliculã.
ſupra cre Et vt inquit ille in ꝓpria pelle quiſcere. Sutor ne ſupra crepidã
pidem. iudicet/vt p̃cepit apelles. Quod medicorũ eſt ꝓmittant medi=
Quã qſ= ci/tractẽt fabrilia fabri:Naturæ noſcat ſemina quiſq; ſuæ:vnuſ=
q; nouit quiſq; ſua nouerit ire via. Et vt vetus verbũ eſt: Quã quiſq; no=
artem. uit artem in hac ſe exerceat. Sulmonẽſis poeta in libris de arte
Ouidius. huiuſce oraculi ſic meminit. fama celebrata per orbẽ littera co
gnoſci quæ ſibi quẽq; iubet. Vbi monet iuuenes vt in amatoria
paleſtra norint ſemetipſos. Nã qui ſibi notus erit ſolus ſapiẽter
amabit:ſatyrographus e cælo deſcẽdiſſe Prodidit hoc. Υροθι
σαυτον Quod p̃cipit intimis p̃cordiis eſſe figendum & memo
ri ſeruandum pectore: ſiue coniugiũ quæras:ſiue cauſam agas
iuuenalis ſiue ſenator eſſe velis. Neq; eni loricã poſcit Achillis Therſitas
quin etiam ſi quid empturus es noſce te/nec mulum cupias qui
piſcis eſt p̃cioſiſſimus/cum ſit tibi Gobio tantum in loculis. huc
cæ noſcendo eſt mẽſura ſuæ ſeruãdaq; rebus tam magnis q̃ mi
nimis. verſiculus græcus eſt vice ꝓuerbii celebratus. τοΥροθι
σαυτον. πανταχου εστι χρησιμον. quod ſignificat noſce
In via nõ ſe ipſum vbiq; eſſe frugiferum. Et nullum mehercule poteſt eẽ
feſtinãdũ p̃ceptum conducibilius:& quid in vniuerſum ad omnia melius
accõmodari poſſit q̃ hoc. Quod ſi vnuſquiſq; veſtrũ ĩ omnibus

actionibus ſuis habuerit iu memoria atq; i pectore pleraq; age
tis vtilius inoffenſiuſq;. Chilonis & i ſtæ ſētentiæ celebrantur. In
via nō feſtinandum interloquendum non agitandā manū quo
niā id vecordiæ ſpecimen eſt linguā in cōuiuio cōtinendā dānū
potius q̄ turpe lucrum elingendum. Iracundiam ſuperandam.
Sed iam a chilonis curriculo. Ad cleobulū ſtadiodromon tran=
ſeamus. is igitur ſentētiā illam bractetam & vere aureā condidit
αρισ τομ μετ ρομ. Q d' latine interpretatur optimus ē modus
huc pertinet illud quoq; grecæ dictū μηΔεναΓαν. id ē neqd
nimis: q p tā celebre factū eſt vt comico quoq; Terētii verſiculo
expreſſum ſit id arbitror apprime in vita eſſe vtile neqd nimis
Plinius chilonis p̄ceptū eſſe autumat nihil nimiū cupere Sed id
ſiue ab hoc ſiue ab illo dictum ſit parū refert Et nihil ad nos dū
modo cōſtet dictū eſſe & ſapienter & a ſapiēte: porro aūt qd ſa
piētius quid ſalubrius p̄cipi poteſt q̄ modū eſſe optimūq; eūq; i
rebus omnibus cuſtodiendum Nā loquēdi & tacēdi vigilandi &
dormiendi optimus eſt modus ſtudia labores cultus ſuppellex
deniq; quicquid in oivita eſt modū iſtū mediocritatēq; requirūt
tāq̄ rem rerū oim optimā ſaluberrimāq; plinius pernitioſiſſimū
eſſe inquit iu omni vita qd' nimiū Plautus in penulo modus oī=
bus in rebus ſoror optimus eſt habitu: nimia omnia nimiū ex=
hibēt negocium hominibus ex ſe Plinius minor. Optimus iquit
modus quis negat Q uintilianus in quarto modus vbiq; cuſto=
dienduseſt Plato inen Mexeno p̄cipit Parēdnn eſſe veteri pro=
uerbio qd' eſt. μηΔεναΓαν ideſt nichil nimis. vt ſiue pecuni=
as homo nāciſcatur ac filios ſiue amittat neq; leticia immodica
exultet neq; dolorē nimio cōflictet Philoſophi tradūt virtutes eē
mediocritates. qd' grecæ dicūt. τασ αρετασ μεσ οτητασ.
ειναι. Ariſtoteles in ethicis quid aliud docet virtutē eſſe me
diocritatem in meditullio exceſſus ac defectus collocatā vt q̄c
quid a modo medioq; recedit id inter vitia ſit anum merādum
quod. Oratiue oeticis uumeris eleganter complexis eſt virtus
eſt medium vitiornm & vtrinq; reductū. Item in ſermonibus eſt
modus in rebus ſunt certi deniq; fines quos vltra citraq; nequit
conſiſtere rectum. Schola omnis eruditorum clamat cuncta fer
me ad mediocritatē referenda quam merito aureā appellant.
quæ oratiano p̄conio ſic extollitur. Aureā quiſquis mediocrita
tem diligit tutus caret obſoleti ſordibus recti caret inuidēda ſo
brius aula M Tullius mediocritatē iueſtitu ſicut in pleriſq; rebus

Sētētiæ chilonis

Sentētia cleobuli optimus ē modus Neqd nimis

plinius. quintilianus Plīo

virtutes. mediocritates ariſtoteles

oratius. virtus eſt medium vitiorum

Oratius.

optimã eſſe precipit:hinc nimirũ heſiodus dimidiũ plꝰ toto eẽ
dimidiũ. intelligi voluit:cum ait. πλεορημισ υπαυτοσ. quia videli-
plustoto cet moderatũ immoderato meliuseſt.&ita plato enodat heſio
dicũ ſcriptũ:qui libro tertio de legibus & i quarto de repu.ſcri
bit rectiſſime dictũ eſſe ab heſiodo dimidiũ plus eſſe q̃ totũ qñ
videlicet totũ cõprehẽdere noxiũ eſt . dimidiũ vero temperate
ſe habet docetq; principatũ moderate cõſtituẽdũ eſſe &ad me
diocritatẽ redigẽdũ. Conſimiliter. Ariſtoteles in quarto politi-
corũ dimidiũ eſſe plus toto docet:ex eo qđ gubernatio mode
ariſtote- rata durabilior eſt&melior q̃immoderata Extat in appẽdicula
les cõmẽtariorũ noſtrorũ i trãquillũ interp̃tatio explicatior ſuper
hoc heſiodi paradoxotato qđ moderatũ imoderato añponẽ-
dũ&optimus i pricipatu modus ſit euidẽter oñdit exẽplũThe
opõpi dignũ mẽoratu q cũ eẽtRex ſparthanorũ ephoros pri
mus inſtituitQui ita regię poteſtati apud lacedemonios appo
ſiti ſunt ſicut apud Romanos. Tribuni plebis conſulari iperio
Parado- obices & refactarii opponebãtur:ob id cũvxor maritũ crimia
xotato rẽdicẽs eũ relicturũ filiis minorẽ poteſtatẽ ſerẽ theopõpuslau
heſiodi- dabilẽ vocẽ emiſiſſe. Relinquã inquit minorẽ filijs poteſtatẽ o
cum. vxor ſed diuturniorẽ hoc idẽ ſenſit Alexãder romanorũ ipera
exẽplum torũ moderatiſſimus qui cũ ei mr̃ Mãmea&vxor memia nimiã
theopõ- ciuilitatẽ ac moderationẽ in pricipatu agẽdo obiectarẽt&ſepe
piephori dicerẽt mollionẽ tibi poteſtatẽ &cõtẽptibiliorẽ iperii feciſtiSci
te reſpõdit ſed ſecuriorẽ atq; diuturniorẽ. huic dies nunq̃ trãſiit
dictum quo nõ aliqd mãſuetũ ciuile piũ fecerit. qui veluti ſententiam il
alexãdri lam probas:qua dicitur moderata durant Tante fuit modera
Romani tionis vt omnibus ſe blãdũ affabilemq; p̃beret. Ariſtoteles in
ꝓblematibꝰ ad medicũ pertinentibus ſecunda inquit valitudo
mediocritas quedam eſt frigido &calido humido &ſicco:ex q̃
Sanitas. bus corpora mortalium compacta ſunt Temperatis&medio
medio critate quadã congruentibus. quorũ defectus vel exceſſus mor
critas. bos gignit vt medici tradũt Et vt auctor ẽ Plato in timeo elemẽ
plato in- ta ſiue principia ex quibus cõſtamus per exceſſũ defectũq; ex
timeo ꝓprio loco in alienũ Tranſlata inteſtinẽ quãdã ſeditionẽ&egri
tudines inferunt Inde enim fit:vt immodice aut caleſcãt frigida
aut madeſcant arida Et cetera omnia ſimiliter permutentur
et ita mediocritate ac tẽperamẽto de corporibus ſubducto mu
tatiões varie morbi. Corruptiones ꝓpe infinite irroborãt atq;
inualeſcũt Huius platonicæ ſentẽtiæ teſtimoniũ citat Galienus

ſi primo de elemẽtis:cui ſubſcribit ſchola medicorũ Et cor. celſus aſtipulat̃:qui ſic refert in primo . ex quattuor principijs vel ſuperãs aliqd vel deficiẽs aduerſã valitudinẽ creat : columella quoq; libro quarto agricolatiõis opus ẽ iquit inter has tã diuerſas inæ qualitates magno tẽperamẽto:qđ i corporibus noſtris quoq; deſideratur:quorũ bona valitudo calidi & frigidi. humidi & aridi denſi & rari certo & quaſi examinato modo cõtinet̃ Galienus in libris cõplexionũ Cõplexionẽ equabilem ac moderatã dicit eſſe optimã. Nõ me p̃terit cauſas morborũ plurifarias a medicis ꝓpoſitiõi:quarũ alias vocãt abditas alias euidentes:& hippocrates in libro de flatibus ſpiritũ morborũ omniũ patrẽ & auũ nũcupat:verũ ex cũctis id colligit̃ qđ iitio ꝓpoſitũ eſt ſanitatẽ mediocritate Subſiſtere optimũ ee in rebus humanis modũ:imoderata reprenſibilia:qđ adeo verũ ẽ: vt ſapiens iſipiẽtis æquus iniq nomẽ ferat. vltra q̃ ſatis ẽ virtutẽ ſi petat ipſã vt ex remedijs vitia fiãt i nimia & immoderata ſit medicina. Qua ꝓpter diligẽter ẽt atq; etiã caueãt medici:qui vitæ noſtræ neciſq; iperatores ſũt ne i potionibus medicamẽtorũ ꝓpinãdis excedant modum:vt catapotia vt alexipharmaca:vt antidota mixturis rerũ medicarũ ſalutari tẽperamẽto. Cõpoſitis propinẽtur:vt potius intra modũ medicina ſalutariter coherceatur / q̃ ſupra modũ/letaliter exuberũt. Error enĩ in medico peſtiferus eſt nec patit̃ emẽdationẽ:vt auctor eſt Galienns in primo ſipliciũ. Medici errantes p̃cipitauerũt ſecum gentes innumeras. Cibus quo alimur & ſubſtẽtamur noxius fit corpori & exitiabilis ſi ſit imodicus: Venæ vt auctor eſt Cato portius/ſufflatæ ex cibo nõ poſſũt perſpirare i toto corpore:vnde aliquis morbus naſcitur. Et vt refert Io. Chriſoſtomus/qđ in decretis quoq; canonicis repetitũ eſt: Abundantia cibi morbũ facit/ & moleſtias ingerit/& egritudines generat:Proinde ſalutariter p̃cipit. Auicẽna inter claſſicos medicos clariſſimus ita ſurgendum a mẽſa vt reliquæ appetẽtiæ adhuc ſuperſint Vino quo venis ſãguis colos hominũ alũtur:cuius vtilitatẽ Aſclepiades vix deorũ potentia æquari poſſet ꝓnũciauit nihil pernicioſius vt inqt veriſſime Plinius ſi modus abſit Idẽ alibi velut ex oraculo cecinit multo vtiliſſimã eſſe tẽperantiã in cibis. Item inter medicinas ab homie pendentes eſſe ait abſtinere a cibo nimio aut potu. Vino modico nerui iuuãt̃ Copioſiore ledũt̃:ſic & oculi:qd multa Adeo ãtiqui modũ eſſe optimũ in rebus crediderunt:vt in agricolatiõe

Cor. celſus.
columella.
Galenuſ
Cauſæ morborum. plurifarie.
Spũs pr̃ morborum.
Medici iperatorẽſ vitæ & mortis.
Catapotia.
Alexifarmaca.
error medicorum peſtifer⁹
Cibus imodicus noxius
De condi. v. c.
Nihil.
auicẽna.
Vinũ pernicioſũ ſi modus abſit.

In qua quãto quis maiora poſſidet latifũdia tanto fortunatior
cẽſetur: modum agri imprimis ſeruãdum putauerit: quippe Ita
cẽſabant ſatius eſſe minus ſeerre & melius orare ſuper quo Iuci
us columella oĩs ruſticatõis cõſultiſſimus ſic ſcribit. nos ad cete
ra præcepta illud adijcimus qđ ſapiẽs vnus de ſeptẽ i perpetuũ

Modus agri ſeruãdus.

poſteritati ꝓnũciauit adhibendum modum mẽſurãq; rebus: id
q; vt nõ ſolum aliud acturis ſed & agrum paraturis dictũ ĩtelli-
gať. Ne maiorẽ fũdũ q̃ ratio calculorũ patiť emere velit. In ea-

Virgilius Exiguũ. colito

dem ſentẽtia virgiliũ fuiſſe aĩaduerto ita p̃cipiẽtẽ. Laudato i gẽ
tia rura exiguũ colito. Plinius quoq; noſter cui nihil ĩtentatũ ni
hil ĩexpertũ fuit iudico ĩquit modũ rerũ oĩm vtiliſſimum. Quin

Iuriſconſulti.

etiã iuris cõſulti modũ i ſupplicijs decernẽdis ꝓbantes ſalubri-
ter p̃cepeřt penas ĩterp̃tatiõe legũ molliẽdas. moderãdas qui
potius eẽ q̃ exaſperandas igiť ne ĩmodici immoderatiq; iudice
mur claudamus modũ optimũ vtiliſſimũ que eẽ rerũ oĩm cõci
nẽtes cũ Sidonio Appollinari Lindie qđ cleobule canis modus
optimus eſto: itẽ Lindie tu Cleobule iubes modus oĩbus vt ſcit
Inter cleobuli ſẽtẽtias celebriores & illæ ſũt ĩgratus ne ſis Ami
cos beneficijs fouẽdos / ĩnimicos amicos faciẽdos. Anteq̃ do

Sidonij. verſus. Sẽtentiæ celobuli celebriores. Vxor cõpar eligẽda.

mo quis exeat quid acturus ſit ſecũ cogitet / Rurſus cũ redierit
quid egerit remetiatur: Vxorẽ cõparem eligendã. Audiendi ma
gis quã loquẽdi ſtudioſum eſſe oportere.

Subſequitur Quarto loco Tales mileſius: qui ſi apuleio cre
dimus ex ſeptem illis ſapiẽtiæ memoratis viris fuit facile p̃cipu
us vtpote qui Geometriæ primis reparator extiterit. Et nature
rerũ certiſſimus explorator. & Aſtrorũ peritiſſimus cõtẽplator
qui aquã pricipiũ rerũ eſſe cẽſuit. Cui Tripos exp̃ſcripto oracu
li datus eſt / cum ſapientie dandum eſſe ceciniſſet. is itaq; vadi-
monia perinde ac noxia p̃cipit fugienda: cuius hæc ſunt verba
εγγυαπαρα λατη. latine dicitur / ſponte noxa p̃ſto ẽ. per
mille poſſum vt auſonij verbis vtar currere exẽpla vt ꝓbẽ p̃des
vadeſq; penitudinis reos: ſed nolo nominatim queq̃ dicere ſibi

Thales. Spõde p̃ſto eſt noxa.

quiſq; veſtrum dicat & ſecũ putet: ſpõdere cantis dãno fuerit &
malo Plinius inquit comitẽ æris alieni atq; litis eſſe ſponſionem
Eamq; ſententiam aſſignat. Chiloni lacedemonio: ſunt nõ pa-
rum multi codices pliniani ĩ quibus nõ ſponſionẽ legas ſed mi-

Plato in harmi-

ſeriã: vtraq; lectio ſuos aſſertores habet. Plato in charmide in
ſcripta eſſe ꝓ apollinis delphici tẽplo teſtatur. Tria hec p̃cepta
Noſce ſe queq; / nihil nimis. Et ſponſioni adiũcta incommoda

laertius Diogenes chilonis inquit hæc ſentētioſa ē:reſponſioni non deeſſe iacturam. Sed pleriſq; oēs eam aſſignant aſcribūtq; Thaleti. Quod & nos ſequimur De quo Sidonius appollinaris Thales mileto genitus vadimonia culpat. Et aliubi: Mileto q̄ Crete Thales vadimōia dānas:ex hoc ſaluberrimo p̄cepto Admonemur cauer̄ a ſpōſionibus:ne verborū obligationibus vinciamur:ne p̄des:vades. ſponſores qđ detrimētoſum eſt:efficiamur:multos redegit ad incitas & egeſtatē formula illa ſtipulationis:Mihi decem dabis?dabo. Mihi decem dar̄ ſpōdeſne?ſpōdeo. hoc ē illud dānoſum verbū. de quo intellexit Ouidius illo verſiculo. Vnius vt verbi grādia dāna ferat:hęc ē plautina ſtipulatio ex pſeudolo:vbi ſenex ſtipular̄ verbis ita cōceptis: Viginti minas dabin? Reſpondet leno dabuntur:& ita ex hoc verbo obligatus viginti minas ſoluere cogitur. Vnde mox q̄ribūdus dolēter infit. Auferer̄ id p̄miū a me qđ p̄miſi per iocū: Cauete ergo hoc verbū ſpōdeo:cui comes ē noxa:ſiue iactura Cauete a ſtipulatione:q̄ obligat p̄miſſiores:q̄ vt diffinit Pōponius iuris conſultus titulo de verborū obligatiōibus ē verborū cōceptio: q̄bus is qui interrogar̄ daturū facturūue ſe id qđ interrogat eſt ſpōdet:pragmatici homines in callido verſuto que iure ſolertes: quorum aucupia ſunt verborum ſyllabarumq; tendiculæ: omnibus preceptis hiſtorijs verſibus cauere iubēt & vetant credere: Alterum ſe facere ait. M. Tullius vt ſcilicet caueat. Alterū vt non credat ſe facere non poſſe: Vos vtrumq; facite diligēter cauete:nec temere credite: Nam qui cauet ne decipiatur, vt inquit plautinus ſenex:vix cauet cū etiam cauet:etiam cum cauiſſe ratus eſt:ſepe is cautor captus eſt:apud Liuiū ait Philippus macedonum Rex non omnium ſe fidei credere:cauendi autem credēdiq; itellectus multiplex eſt. Et ad multa p̄tēdit. verbū illud vetus:nō putarā: In omni negocio turpe eſt. Cuius comitē ſcitote eē penitētiā Subit hac ī parte admirari priſcorū diligētiā q̄ reos dicit voluerūt eos:q̄quid p̄miſſent ſpopōdiſſent ue. Caueamus ergo ne perſpōſionē ī nūero reorū habeamur Ne vnius verbi fluctu in diſpendij ſcopulū illidamur. Thaletis & illæ ſētētiæ circūferuntur: Antiquiſſimū omniū eſſe deū: pulcherrimum mundum:velociſſimū mentē q̄ per vniuerſa diſcurrat: ſapiētiſſimū tēpus quo omnia inueniantur. Idem triū maxime rerū cauſa gratias ſe ſe agere naturę dicebat:quod homo & nō belua: q̄ vir & non femina q̄ græcus natus eſſet & non barbarus.

Vadimonia c̄lpat

Formula ſtipulationis.

Plautinus ſtipulator

Finitio ſtipulationis.

Tēdicule verborū

Cauere iubent

Credere vetant

Non putaram

Rei dicti promiſſores

Triū cā agebat gratias deo.

Sed iam peracto quarto curriculo: Quintũ decurramus. cuius
quadrigarius ac ductor eſt Bias prienẽſis: is olim Filio ad Egip
tios proficiſcenti precepit: vt ἐφοι Διορ προσ Χηρασ id eſt
viaticum ad ſenectutem ſibi cõpareret virtutẽ nimirum pro via
tico intelligens: quæ ſola eſt certa ac vera poſſeſſio. Idẽ cũ par
tiũ prienẽ cepiſſet hoſtis ceteris multa de ſuis rebus dũ fugiũt

Bias

a portãtibus admonitus a quodã vt idẽ ipſe faceret: ego vero
inquit facio: nã omnia mea mecum porto huius itaq; biantis ẽ
illa ſentencia οἱ πλεῖοσ τοὶ κακοὶ. latine dicitur plures ſunt

5

mali: q̃ ſit hoc vero verius homo nemo gnarus ſciuſq; rerũ hũa
narũ eſt qui ambigat. Deteriorũ magna natio ẽ. vt inquit veriſſi
me Cicero: boni vero ſigulares: omne tẽpus Clodios vt ſene=
cę verbis vtar nõ omne Catões fert. ad deteriora faciles ſumus

Oĩa mea mecum

& Catilinã vt ait ſatyregraphus quocũq; ĩ populo videas quo
cunq; ſub axe: ſed nec brutus erit bruti nec auunculus vlq̃. Rari
quippe boni numero vix ſũt totidem quot thebarum porta vl
diuitis oſtia nili. Apud ſodomitas vt canonicę ſcripturæ prodi
derũt. Decẽ boni inuenti nõ ſũt. Quorũ bonitate improborũ
vitioſitas ſuſtentari poſſet: Mores boni vt inquit Plautus in tri
nũmo ſunt intermortui: Mores vero mali q̃ſi herba irrigua ſuc=
creuerũt vberrime. Cũ videris forum multitudine refertum &
ſepta concurſu omnis frequẽtię plena: ſcito illic tantundem eẽ
vitiorũ q̃tũ hominũ. omnia vitijs ac ſceleribus plena ſunt: mali

Mores boni intermortui.

inter malos viuimus: Nobiſcũ bñ agitur ſi inter peſſimos non
ſimus: Quoties virũ bonũ videre contingit illi aſſurgito illica=
put aperito: illũ vt deũ colito: via vitiorũ lata eſt & decliuis: &

Mali inter malos viuimus.

ideo cunctis per via via virtutis Anguſta. Cliuoſa ſenticoſa: &
ideo paucissimis patẽs. fimbria olim iudex electus in cauſa pin
thiæ. qui ſpõſionem fecerat. quod vir bonus eſſet. iudicatu illo

Via virtutis ſenticoſa.

ſuperſedit dicẽs nõ liquet. Quoniã vt vir bonus aliqs ſit ea res
innumerabilibus officijs & laudibus continetur. & vt dicere ſo
lebat pittachis per difficile eſt bonũ eſſe. quidã malos interp=

Nõlique=re de viro

tãtur Imperitos & barb[aro]sq ius æquũ ſacros mores negligũt
Tãq̃ plures dixerit Bias eſſe imperitos ac iniquos. Quod euidẽ
tiſſime planũ eſt. quotus enim quiſq; aut peritus aut peritię eſt
affectator? quotuſ qſq; ſtudet ingenuis diſciplinis? imperitia at
q; barbaria hoc tẽpore graſſatur & viget exploſa, eliminataq;
d[o]ctione atq; humanitate Idiotie ludibrio ſunt ſiqui ſunt boni
Imperitii honore ſũt: atq; eſtimatõe periti pbro atq; cauilli=

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

obnoxii eſſe ceperūt Magna ē vt dicebat Tuſculanus Cato vir tutis incuria. Si mali imperitu boni cōſequēter periti dicētur & qu s ; ō videt inter mille vix milleſimū bonū hoc ē peritum merito dici poſſe. Malos ab antiqs provilıſſimis dictos eſſe docet Plinius ſic ſcribēs. Quoniā mō inquit vtiliſſime coluntur agri.

Mali pᵽ viliſſimis.

Exoraculo ſcilicet malis ac bonis Itaq₃ cū abaui dicerēt malos intelligere voluiſſe viliſſimos Q d' ſi mali ex hoc pliniano inter ptameto ꝑvilibus accipiūtur. qs nō videt plures eſſe viliores deſpectiores ſordidiores. Quiſquilias hominum & retrimenta Exēplis res nō eget: quæ luce clarior eſt. Nos quoquomō mali dicātur ſiue improbi: ſiue imperiti ſiue viles. Elaboremus contē damus enitamur. ne inter malos enumeremur vt ſētētia Biātis vanidica & mēdax cōprobetur in nobis. Imo enixe curemus vt ſimus potius ſimiles ſacerdotibus Egyptiquos piromas vocāt Eſt autem piromis greca lingua καλοσκαγαθοσο. ideſt honeſtus & bonus. Hic idē. bias dicere ſolebat. male ſe inter iimicos iudicare q̄ inter amicos. quippe ex amicis alterū prorſus futurū inimicū. Ex inimicis autē alterū amicū Idem interrogatus quid nam faciens homo delectaretur lucrans inquit.

piromea qui

Lucrans delectaretur

Sexto. Curriculo prodeat adt curſuram pitacus. Mithylenēus qui phtynonem Athenienſiū ducē monomachia hoc eſt ſingulari. Certamine congreſſus interemit. cum inſtar Retiarii rete. emiſſo illū implicaſſet, huiuſce pictaci illa eſt celebrata ſētētia Υρωθικαιρο platine dicitur noris tempus. vel noris oportunitatem ſiue tempeſtiuitatem. Romana vox eſt veni in tempore Interpretatio huiuſce ſapientiſſimi dicti ſaluberrima ē: vt ſcilicet norimus in rebus agendis obſeruemuſq₃ oportunitatem vt in tempore cuncta aggrediamur. Terentius rerum omniū eſſe primū tempus ait. reputent cūcti vt verbis Auſonii vtar quotus offenſam incidat: ſpectata cui non fuerit oportunitas Medicus in danda egroto medicina norit. καιρον. ideſt tempeſtiuitatem. Nam vt inquit ille. Temporibus medicina valet. Contra nihil ē in morbis magis periculoſum nec magis perniſioſum q̄ immatura medicina: quod & memorat Seneca. In libro ad albinam matrem de conſolatione: precipit Plinius noſter cauendum ne ex remediis vitia fiant. Quod euenit nimia aut intempeſtiua medicina. Nolo commemorare q̄ multi ita pereant dū intempeſtiua pharmaca ꝓpinantur. In cibo quoq₃ dando o medice Υρωθικαιρο noſce quādo tempeſtiuū eſt

Pittacus mithyleneus

noſce tēpeſtiuitatem.

rerū oīm tēpus eē primum

in tēpeſtiua medicina peſtifera

Cauēdū ne ex remediis vitia fiant,

apoſtrophe.

Nam vt veriſſime ſcribit. Corne. celſus optimũ medicamẽtum eſt oportune Cibus datus. qui quando dari debeat inter medicos non ſatis conſtat. Notum eſt illud ouidianũ. Ipſa leget tẽpus medici quoq; tempora ſeruant. καιρος. id eſt tempeſtiuitas tantũ pollet. vt vinũ quod alioqui noxium eſt languẽtibus in tempore datum medeatur Quod Ouidius quoq; planiſſime ſignificat illo verſu. Data tempore pſunt Et data non apto tẽpore vina nocẽt. huius rei obſeruationem probe callebat Aſclepiades qui primus vino opitulari inuenit dando ſcilicet. κατα καιρον: id eſt in tempore: qui vnũ de vino dando volumẽ condidit Hippocrates in alphoriſmis & Galienus libro ſexto. ſiplicium docent dolores oculorum vino meraco ſolui. quod ita interptamur. ſi tẽpeſtiuiter detur Tu qui aditus faciles ad pricipẽ q̃ris: cupiſq; voti Cõpos euadere. Γνωθι καιρον. noris oportunitatem: & quæ molliſſima fandi tempora Cuius p̃cepti gnarus poeta ſic cecinit Sola viri Molles aditus & tẽpora noras Plautus oportunitatem innuẽs efficaciſſimã eſſe in rebus ait in pſeudolo: ipſa mihi oportunitas nõ potuit oportunius aduenire Itẽ in menechmis nõ potuiſti magis per tẽpus mihi aduenire q̃ aduenis Ita ego ſoleo commoditatis oĩs articulos ſcio: hiſtorici prodiderunt Veſpaſianum id temporis fuiſſe facillimũ idulgẽtiſſimũq;: quo in balneũ tricliniũq; tranſibat eaq; momenta atq; occaſionem domeſticos ad aliquid petẽdũ magnopere captaſſe Conſimiliter vos: qui vultis apud principem impetrabiles eſſe captate id tempus quo remiſſior hilarior indulgẽtior eẽ ſolet Scitote plus pollere tempeſtiuitatem hanc ad ſucceſſus petitionũ: q̃ adipẽ leonis: q̃ ſãguinem baſiliſci: q̃ ſpondylon draconis q̃ anguinũ dryudarum ouum ceteraq; id genus eſtiue inter magicę vanitatis. Contra non parum multi intẽpie promiſſa pellantes merito repulſam patiuntur Quibus illud Naſonis dici poteſt Non adiit apte non legit idonea credo tempora Oratius probe callens quantum. καιρος: id eſt oportunitas polleat ſic ſcribit. Niſi dextro tempore flacci verba per attentã non ibunt Ceſaris aurem: idem mittens Auguſto librũ monet portitorem vt tempeſtiuiter adeat videlicet: ſi validus ſi letus erit: ſi deniq; poſcet Qui fabricã materiariam tractas: qui contignationes domiſtruis. Γνωθι καιρον. quãdo tẽpeſtiua ſit ad cedẽdũ materies: quã cedi tẽpeſtiuũ eſſe luna ſeneſcente Plinius Columella Paladius Vegetius Ceteri tradiderũt Preterea tẽpeſtiue

ad medicos cibus in tempore medicamentum vinũ languẽtibus tẽpeſtiue datũ medetur intenpeſtiue vero nocet

aſclepiades de vino dãdo

pricipes. oportũo ſunt adeundi.

Oportunitas captanda in principe adeũdo.

De tẽpeſtiuitate.

ouidius.

oratius.

Q ñ cedẽda materies nepandat.

materies ceditur a primo autũno ad fauonium vt docet victru-
uius a ſolſtitio ad brumam Vt p̃cipit Cato per ver arbores itẽ
peſtiue cedunt. cũ id tempus ſint pregnantes. Et conſequenter
imbecillæ: ſicut etiam corpora muliebria cum conceperint iudi
cantur infirma. Tempeſtiuiter materies fit firma ac durabilis ĩ-
ſtructuris neq; pandationibus obnoxia eſt. Conuenit autem in
ter eruditos vtiliſſime ſterni in coitu lunæ quem diem alij inter-
lunium: Alij intermeſtruum: alij lunæ ſilentis appellant. Quod
ſi competãt coitus in nouiſſimum diem brumæ illam eternã fu
turam materiam ſpondent. apud antiquos primo punico bello
Claſſis duilhi imperatoris ab arbor̃ exciſa ſexageſimo die naui
gauit: ſecundo quoq; punico bello Claſſis Scipionis quadrage-
ſimo die a ſecuri nauigauit: Tantum tẽpeſtiuitas in cedẽda ma
terie pollet: Queret fortaſſe curioſus auditor cur materiem tã
ſepe nominauerim nuſquã lignum. ſiquis eſt qui id querat, ille
ſciat conſulto me id feciſſe & ſcienter: atq; ex latinitatis elegan
tia: Nanq; vt ex libris iuris conſultorum didicimus & docet Vl-
pianus de legatis tertio. lignũ dicitur quicquid comburẽdi cau-
ſa paratũ eſt: Materia vero: quæ ad edificãdum fulciẽdum que
neceſſaria eſt: Ideoq; lignis legatis arbores materię cauſa ſucci
ſas non deberi. Idem iuriſconſulti titulo de tigno iniuncto & ti-
tulo de verborum ſignificatione docẽt appellatione tigni ma-
teriam omnem contineri ex qua edificiũ conſtat. De materia ſi
ue materie in hoc ſignificatu ſcatent volumina eruditorum: Inde
materiatio & materiatura victruuio. Inde fabrica materiaria
Plinio ꝓ tignaria: Cuius inuentor fuit dedalus. hinc ip̃e faber ti
gnarius elegãti vocabulo dictus a plauto materiarius: Sed iam
tẽpus eſt vt ex via in ſemitam regrediamur. Qui emit / vendit /
negociat̃ / noſcat. καιρον. id eſt oportunitatẽ. Emptor captet
tempus vt emat paruo / vẽditor vt vendat magno. Et enim vt p̃
cipit. M. Varro tunc vendas cum caritas eſt. negociator vt cum
lucro mercaturã exerceat: obeat que fora rerum venaliũ. Ama-
tor amicam in tempore accedat cũ tempeſtiuum eſt: Cum leta
puelle mens & amicus ad veneria propẽſior. Agricola omnem
ruſticationem. κατα καιρον. id eſt in tempore exerceat. Nam
vt inquit pœta. Frigidus agricolam ſi quando continet himber
multa forent quæ mox cælo properãda ſereno / maturare dat̃.
Meſſis vindemia / oleitas / ſationes / inſitiones / propagatiões tẽ
peſtiuiter fiant. Conſtat frumẽta ſi tempeſtiue deciſa ſint / ĩ hor-

Tẽpeſti-
uiter ceſa
ſtrataq;
Materies

Lignum
quid.
Materia
quid.
Tignum
Materia
tura.
Materia
rius.

Vendas
cũ caritas
eſt.

Ruſtica-
tionem
tẽpeſtiue
exerceat
agricola

Frumēta tēpeſtiue deciſa in horreo grande=ſcunt

reo grandeſcere. contra arbores ex in tempeſtiuo calorē aut gelatione ſentire vredinem Siderationē Carbunculatione. Deniq; vt ſūmatim explicem omnis actio/omis vita. ſuam expoſcūt tempeſtiuitatē:quam qui nouerit ille fortunacius pleraq; omia aget & comodius:Pittaci & illæ ſententiæ ſunt. Depoſitum cū acceperis redde. Amico noli maledicere. nec inimico quidem; pietatem colito. Frugi eſto. Veritatem cuſtodito. Quod facturus es ne dixeris:quia ſi facere nequiueris rideberis. interrogatus quid infidum eſſet:mare inquit: Item percunctāti quid eſſet optimum reſpondit bene agere.

Aureæ Pittaci ſentētiæ

Infidum marē.

Supereſt ſeptimum nouiſſimūq; Curriculū: quo decurſo ad metam prouehemur. Curſor autē progrediatur qui agmen cogit periander corinthius:qui principibus ſumma ope enitēdum ſuadebat vt ſi tuto vellent dominari beniuolentia nō armis ſtiparentur. Ex eius penuario promptum eſt penus illd' ſcitiſſimi ſaporis. μελετη το παν. id eſt meditationem eſſe totum; quippe is ſolus rei gerendæ eſt efficax:quiprius omne negociū meditatur. Nam vt inquit eleganter Auſonius locare ſedes. bellum gerere. aut pellere:magnas modicaſque res etiam paruas quoq; agere volentē meditari decet. Segniores oēs inceptis ſumus meditatio ſi rei gerēdæ defuit:cogitarē oportet i rebus oibus qd gerēdum ſit. Et enim in cogitantes ſors nō cōſilium regit. Saluſtius dixit conſulto opus eſſe:& vbi conſulueris maturē facto. Temeritas ſtulta & infelix eſt/vt inquit apud Titū Liuiū Fabius Maximus. Conſultatio meditatio que rebus cōſulūt & priuatis & publicis. Latinus Virgilianus in cogitantiam improbans meditationem ꝓbans ſic infit O preſtans animi iuuenis quātum ipſe feroci virtute exuperas:Tanto me impēſius ęquū eſt cōſulere atq; omnes metuentem Expēderē caſus. illud Terētianum quis ignorat? omnia prius conſilio q̄ armis Experiri decet: Romani annuos magiſtratus:quorum maxima foret poteſtas Creauere:Conſuleſq; appellauere:nimirum a conſulendo tanquam conſilio & conſultatione rectores adminiſtratoreſq; Reipubli. cuncta moderari debeant. Quid pricipi magis expedit q̄ haberē conſiliarios prudentes ac circunſpectos:quorū meditatione conſilio conſultatione cuncta perpendat. libret. Examinet. Vt omia fiant ad libellā & normā:ne quid deliret amuſſis. Agamennon homericus optat nō decē ſimiles Aiacis qui fortitudine cenſeē: Sed conſiliarios decē tales: qualis fuit Ne=

Meditatio totū

Auſoniuſ

Temeritas ifelix

Latinus. Maronianus.

Cōſules.

Ne quid deliret amiſſus

votū agamēnonis homerici

ſtor Sic enim inquit .τοιυυοι Δεκαμο ισυμφραΔ μορεσ
ειραχα μρ. Quod ſi acciderit non dubitat quin breui. Troia
peritura ſit &enim magnę res vt ait. M. Tullius gerũtur conſi=
lio ratione ſententia Vlixes apud Ouidium Eludens aiacis ſto=
liditatem inquit Tu vires ſine mente geris. Mihi cura futuri eſt.
Et mox paulo pectora ſunt potiora manu vigor omnis in illis
Meditatione cuncta fiunt meliores & factu faciliora vt Vegetius
docet Græcum epigrãma non hanc periandri De meditatione
ſententiam celebrat ſed illam χολουρρα τεειρ Quod verbũ
ſignificat Iræ temperandũ eſſe. Quod præceptũ & ipſum q̃ ſa
lubriter detur mortalibus quis non videt? Cum ira breuis inſa=
nia ſiue breuis furor ſit vt docti autumant quam frenis modera
ri ac compeſcere non mediocris ſapientiæ eſt. M. Tullius in epi
ſtola ad quintum fratrem protreptica. hortatur monet p̄cipit
vt reſiſtat iracundiæ: vt linguã in ira contineat vt animo & ora
tioni cum ſit iratus moderetur Nam ſi implacabiles iracundiæ
ſint ſumma eſt aerbitas. Aiacem in mortẽ egit furor. In furorẽ
ira Cetera vitia impellunt animos ira p̄cipitat. Maximũ reme
dium eſt iræ mora atq; dilatio. vt primus eius feruor relangue
ſcat proinde Athenodori illud ſalutare pręceptũ habere cordi
atq; memoriæ operepreciũ duco. qui Auguſto Ceſari ſic prece
pit Cũ ira te o Ceſar ceperit nihil prius ueq; dixeris neq; feceris
q̃ ipſas vinginti quattuor litteras elementarias tecũ ipſe percur
teris Tres ſunt affectus: qui omnes homines in omnia facinora
precipites agunt. Ira: Cupiditas Libido. Propterea poetę tres
furias eſſe dixerunt quæ mentes hoĩm exagitent. Inſtar enim
furiarum hi tres affectus iræ cupiditatis Libidinis. Mortales de
mentant: ſtimulis agitãt furore perturbant. Sat quidẽ Ariſtote
les iræ defenſor ac propugnator dicens iram calcar atq; cotem
eſſe virtutis Sed huic Ariſtotelicæ ſententiæ reclamant ac refra
grantur M. Tullius Seneca ceteri: a quibus proditum eſt iratos
proprie dici exiſſe de poteſtate. id eſt de conſilio de ratione de
mente. Et cum ira inſania ſit negant vtilem eſſe inſaniã aut na
turalem Grãmatici iram ab eo quod eſt ire dici tradũt eo quod
a ſe eat qui iraſcitur & furit Qui ergo a ſe ipſo abire nõ vult nec
mentis impos fieri iram ſuffrenet & hunc temporarium animi
motum impotentiſſimũ coerceat Queri ſolet quid ira diſtet ab
iracundia. Scitote iram ex cauſa naſci Iracũdiam de vitio mul=
tum iraſcentis ſic & iratum. iracundũq; diſtingui. vt iratus ex

Cicero.
Ouidius:
vegetius
Iræ tẽpe
randum
ira breuis
inſania
Cicero.
nil prce=
ptum ad
fratrem.
ſaluberri
mũ athe
nodõ do
cumentũ
Cur tres
furiæ
Ariſtote=
les ire de
fenſor
Cos virtu
tis. Iræ.
ethimo=
logia
Ira
Iracũdia
Iratus

cauſa ſit iracundus ex natura:& ſicut ebrius differt ab ebrioſo
iratus ita iratus ab iracundo. Nanque ebrioſum dici proprie volunt
ebrioſus eum qui ebrietatis vitio obnoxius eſt. Ebrium vero. qui inter-
Ebrius. dum vino grauis ſit & impos ſui:poteſt enim qui ebrius eſt tūc primum eſſe nec habere hoc vitium Et qui ebrioſus eſt ſepe extra ebrietatem eſſe Conſimiliter iratus poteſt eſſe nō iracūdus Et iracundus q̄ iracundiæ obnoxius ſignificatur pōt aliqn̄ iratus non eſſe Ceterū quo quo modo etiā atq; etiam nobis cauēdum eſt. ne iræ ne iracundiæ procliuitate rapiamur ne irati ne iracundi ſimus. Quod vitium tam deforme eſt. vt feda viſu &
indicia iracūdiæ horrenda fiat facies iraſcentium:vt flagrēt oculi. et capilli ſubrigantur vt ore toto multus rubor erumpat vt labra mordeant̄ Dentes arietēt. poſſem infinita ꝓpe congerere pertinētia ad vtramq; hanc periandri. Corynthii ſententiam:qua dixit totum contineri meditatione. & iracūdiam eſſe frenādam ſed nos immenſum ſpatii confecimus equor & iam tēpus equū fumantia ſoluere colla:iam decurſis ſeptenis curriculis ad metam ꝑuecti ſumus. Eiuſdem periandri illæ quoq; ſententiæ ſunt bona quies eſt. in rebus ſecūdis eſto moderatus in aduerſis prudēs Q̄d̄
ſentētiæ periādri cumq; pollicitus fueris ſeruato. Non peccantes modo verum & peccare geſtientes punito

Hic eſt orbiculatus gyrus ſeptem græciæ ſapiētum. Quorū nomina delphicus appollo cum quereret̄ q̄ſnā primus ſapiētū foret in orbe tereti īcidi iuſſit ne primus eēt ne vellimus q̄ſpiā
epilogat habetis dicta ſapientum quē vt inquit Socrates apud Platonē ī phedro:nūq̄ ſunt cōtēnenda. habetis ſentētias philoſophorū publice priuatimq; vtiliſſimas. breues pariter & lōgas breues in verbis Longas in ſenſu Quarum cortex Medullam tegit obducitq; ſuccoſiorem habetis hanc de ſeptē ſapientibus de curſionem veluti ꝓdromon id eſt p̄curſoriam legitimi annuiq; curriculi noſtri litterarii. in quo epiſtolæ Plinii cū Valerio Flacco iuncti ibunt Et vna ad metas per interuallatos curſus ꝓgredient̄. Erit opinor operepreciū ſpectatoribus ſpectaſſe horū ce curſorū gradus omnis veſtigia. ſudores. anhelationes. hoc eſt erit fructuoſum auditoribus me p̄uio & interprete diligen-
Embamma ter penſitaſſe obſeruaſſe edidiciſſe in Plinio & Flacco. Elegātiam eruditionem ſchemata. Tropos ceteraq; omne genus illuſtramenta Nos pro virili parte elaborabimus vt Pliane epulæ & Flacci edulia noſtris conditurie condiant̄. Vt noſtro Em-

baınmate hoc eſt intinctu & conditione fiant ſuauiora eſculen
tioraq;. faciantq; ad ſtomachum epulonũ Quod ſi quid duriuſ
culum dentes offendet id per nos mãſum mollitũ que fiet. Ita
vt cum voluptate deduci. in ventriculum tranſmitti que poſſit.
Occurret fortaſſis hoc in loco curioſus auditor Et muſſitans di
cet bene quidẽ o orator & bene dixiſti: ſed quorſum iſtud tam
bene? quid iſtec tam longa de ſeptem ſapientibus. Explicatio
ad Plinii epiſtolas perti net & Flacci argonautica Quid manus
figuli dum Amphoram formare debet vrceum finxit. Ego iſti
id querenti. Ita breuiter libera voce reſpondeo. O Auditor curi
oſe nolito hinc Anſam capere calumniandi. Scito proemia in
cauſis non parũ multis maxime libera eſſe. q; longe a materia
duci. vt iſocrates & Gorgias apud grecos factitarũt vt Saluſti
us Criſpus apud noſtros in bello iugurthino & Catiliniano Ni
hil ad hiſtoriam pertinentibus principiis orſus ẽ Deniq; i gym
naſio libero libera eſt oratio libera lingua dummodo citra ma
ledictum euagetur. Et citra faſtidium principia vnde cumq; du
cta ſi modo docte dicta ſint laudem merentur. nec rationem ſẽ
per reddere cogitur oratoriæ dictionis o rator: Maximeq; ſi a
ſecta deuius non aberrat
Mos eſt cauſa perorata gratias agere. Auditoribus vos pro
gratiarum actione Accipite Tetraſtichon. quo ſeptem ſapien
tum precepta eodem ordine. Complex ſumus: quo ſint expli-
cata, vt ita facilius memoriæ atq; animis veſtris inhereſcant.

Reſpicito fidem vita i Noſcito temet
Optima menſura eſt ſponſio nãna dabit
Plures nempe mali. per idonea tempora noſce
τεπορ. conſilium cum ratione Regit.

Philippi Beroaldi: Heptalogos ſiue Septem Sapientes
Magna cura Impreſſum Pariſius Per. Anthonium.
Bonnemere Anno ſalutis. M. ccccc. ix. Die
xvi. Octobris Pro Dionyſio roce
Commorante in Vico ſancti
Iacobi. Ad interſi
gnium Diui.
Martini.

Septem Sapientum epitaphia. Solonis attici. Chilonis lacedemonii Cleobuli lindii Thaletis mileſii Biantis prienæ. Pittaci mithienæi & Periandri corinthii. Qui vniuerſæ greciæ lumina extitere

Hoc diſtichon epigramma ymagini.
Solonis erat inſculptum..

Quæ dudum rabida medorum propulit iras
Legiferum ſolona pulchra tenet ſalamis

De eodem hoc etiam extat epigramma.

Cypria defunctum cremauit flamma Solonem.
Sed diſperſa agris oſſa tenet ſalamis.
Pulchre vexerunt animam ſuper æthera currus.
Hic leges curas condidit ante leues

In Chilonem epigramma

Phoſſore reddatur pollux tibi gratia: q̄ fert
Chilonis natus tempora cincta pugil
Serta videns nati genitor ſi gaudia ſumat
Non mihi ſic tali mors odioſa foret.

De. cleobulo tetraſticon.

Lindius æthereis ſuccoſa. Cleobulus auris:
Componens: iuuenes inſtruit atq; viros
Canicies: fragilis dirupit ſtamina vitę

De Thalete mileſio

Corpoream molem ſtictio vrna tenet.
Gymnicon aſpiceret cum rurſus agona Thaletem:
Traxiſtie ſuperis Iuppiter ælie.
Hunc laudo cœlum proprius q̄ duxeris vltra.
Non poterat terris aſtra videre ſenex
Nempe hic exiguus cumulus: ſed ſydera ſcandit
Gloria: ſunt cuius hæc monumenta Thalæ.

De. biante prienæo

Petra prienæum tegit hic commiſſa Biantem
Ornamentum ingens qui fuit ionijs.

Ad eundem.

Pera bianta tegit ſtigias pillenius vndas.
Quem duxit niueum tempora canicie
Perpetuam noctem pueri dormiuit in vlnis
Dixerat. vt ſocii credita iura ſibi.

De Pittaco mithilenæo.

Condidit hoc tumulo lachrimis te pittace leſbos
Sacro ſuis: obitu languida facta tuo.

De periandro.

Et ſophia & nũmis Periandrum terra Corinthus
Præſtantem actæo continet alma ſinu.

In eundem.

Ne tibi iam doleat ſi non optata ſequaris.
Omnibus at gaude quæ tribuere dei.
Mœiticia ſtigyas Periander ceſſit ad vmbras
Quod non perficit impia vota dolens.

τ ε λ ο σ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Copyright 4/1999 YxyMaster GmbH www.yxymaster.com
VierFarbSelector Standard® - Euroskala Offset

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg